

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyed évre 1 frt 25 kr. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 4 frt. **Egyes szám ára 10 kr.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: Dr. Dudek János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petitsor ára bélyegen kívül 8 kr. Többszöri közlésnél árkedezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 2 frt 30 kr, minden további megkezdett 100 szög után 1 frttal több

A paktum.

Nagy lidércnyomás alól szabadult fel az ország. Az egyesült ellenzéki pártoknak kitartó nemes küzdelme alig hogy megbuktatta a Bánffy-Tisza korrupciós rendszerét, a nemzet alig hogy fellélegzett, s kezdett a törvény, jog és igazság uralmában remélni, — az ország ismét súlyos válságba került, mely már-már azon veszedelemmel fenyegette a nemzetet, hogy a régi rendszer megrosszabbított kiadásban visszatér, s hazánk hosszú időkre Ausztria gyarmatává degredálódik.

Visszafojtott lélegzettel néztük a válság lefolyását, s aggódva vártuk annak kimenetelét, mert hiszen köztudomású volt, hogy a magyar kamarilla emberei a Tiszák és a Bánffy népe Bécsben áskálódik s Budapesten híveket toboroz, hogy elvesztett hatalmát visszanyerje, s kész nem csak az ischli klauzulát elfogadni, hanem bármibe is belemenni, csak elérhesse újra a kormány gyeplőit. Egyedüli reményünk az volt, hogy oly férfi áll az ország élén, a ki a nemzet jogából egy hajszálnyit sem enged, inkább bukik becsülettel, semhogy szégyennel meghajtsa zászlaját az idegen előtt. S ime: reményünk nem csalt. Széll Kálmán felemelt fővel lépett az ország színe elé, s mint

önérvet férfi jelentette ki a képviselőházban: „Itéljenek eljárásom felett. Anehéz küzdelemben folyton az ország javát és jogait tartottuk szem előtt, szorosán ragaszkodtunk azon paktumhoz, melyet az ellenzéki pártokkal egyetértve kötöttünk. Ennek a paktumnak megvalósításához hozzákötöttük politikai és magánbecsületünket. A válság kedvező megoldást nyert.

Rég nem hallott a nemzet ilyen önérzetes szavakat, — s a kormánypárt s az ellezék egy szívvel egy lélekkel éljenzt, s ujjongott örömeiben, hogy diadalra sikerült juttatni az ország jogait. Csak egy kis csoport nem vett részt a nemzet örömeiben, a korrupció lovagjai, a kik utolsó reményüket is elvesztették, hogy valaha ismét felszínre kerülhetnek. S miért ezen nagy öröm? Talán új jogokat nyert a nemzet? Nem. A nemzet azért örül, hogy jogai Ausztriával szemben teljes érvényre jutnak, s megszűnik a jogfeladásnak régi rendszere. Mert az ischli klauzula, melyet Bánffy s vele az egész szabadelvű párt elfogadott, valóságos jogfeladás volt, a Széll Kálmán klauzulája s a paktum pedig a nemzet önálló rendelkezési jogának érvényesülése.

Az ischli klauzulával beláthatatlan időkre kötötték volna meg a nemzet kezét, mert a vám és bankközösségből új

közös ügyet csináltak volna, még pedig az 1867-iki kiegyezés ellenére olyant, a milyen a közös külügy vagy hadügy, s az ország évtizedeken keresztül szabad prédája lett volna az osztrak kapzsiságnak. Ellenben most azt mondjuk az osztráknak: Kedves sógor, ha már a sors egymáshoz kényszerített, mi beleegyezzünk abba, hogy a te országod s a mi országunk közös vámterületet képezzen, de tesszük azt azért, mert az nekünk úgy tetszik, s fentartjuk ezen állapotot azon esetre, ha azt te is becsületesen megtartod.

Milyen óriási különbség ez! Az első olyan, mintha két szomszéd szerződést köt, hogy szolgalmi jogot engednek egymásnak, hogy egyik a másik telkén át járhasson, marháját áthajthassa. Hiába röstelli bármelyikök, s boszankodik, hogy a másik ezt kizsákmányolja, neki meg kellemetlenséget csinál a szabad átjárásnál. Ott a szerződés, az lekötötte kezét, túrnie kell a helyzetet. De másként van, ha két szomszéd azt mondja egymásnak: mi jobban vezethetjük gazdaságunkat, ha egymás telkén szabadon közlekedhetünk, — járj te az én telkemen, s én átjárom majd a te telkeden, ne csináljon azonban egyik sem kellemetlenséget a másiknak, mert ha azt tenné, akkor bármelyik betilthatja a másiknak az átjárását.

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

A modern életből.

A szerencse istenasszonyát úgy festették, a hogy a földgömböt a lábaival gurigázza, kezében bőségszarut tart s abból hullatja virágait az alatta görgő világra. És mert ezen görgöztetés közben, tisztán a bájós istenhölgy lábainak szeszélyei szerint, a földgömb különböző felületei váltakozva kerülnek felül, minden észszerű rendszer nélkül, Fortuna bőségszarujának virágai, csak az épen felülkerelkedett felületre hullanak.

E szerint földgömbünk igen kis felületét éri a Fortuna istennő által hullatott szerencsevirág és ezen kegy tisztán ficánkoló lábaitól, tehát nem a gondolkozó testrésztől függ.

Ez allegória mélységes tanulságot rejt. Minden attól függ most, hogy az ember, e földhöz ragadt teremtmény, a földgömb mely felületére pottyant. Mert a gurigázó földgömb nagyobb része messze esik Fortuna bőségszarujának áldásaitól. A legfelül eső területet, mondjuk zónát, leginkább özönlí el a hulló virág, míg az ellenkező oldalát, ép úgy, mint éjjel a földet, örökös homály fedi. Azért vannak földön zónák, a hol

semmi, — a hol garasok teremnek könnyel és verejtékkal elegyest; vannak azután forintos, taléros zónák. Olyan is van, a hol mind arany s a legmagasabb, az a milliomosoké.

Ezen zónák szerint alakul azután az emberi társaság és tiszta véletlen, hogy az embert melyikbe gurítja a szerencse-istennő pörgő lábhegye. És bár a gurigázó földgömb mindig forog, hosszú ideig saját tengelye körül pereg. Ilyenkor állandóbb a felsőbb zóna. És ekkor szokott megéssni, hogy az azon mozgó földi lények, optikai csalódásuk következtében, elhiszik, hogy felszínen létük állandó, mert a gyors forgást ép, mint mi a földön, észre nem vesszük, s a szédületes gyorsaságot állandó nyugalomnak nézik. Azért van az, hogy Fortuna lábainak eme kegyeltjei nem vesszük észre a többi zónában élőket, mert hisz ők legmagasabban vannak s annyira eltelvek önmagukkal, hogy csak az létezik, a mi körülöttük van.

Annyi tény, hogy minél magasabb a légkör, annál ritkább ott a levegő és nehezebb a lélegzés. Ez a természettörvény a társadalom felsőbb zónáiban is uralkodik. Jaj a szegény földi ürgének, ha repülni akar, nincs ehez berendezve a tüdeje. És különös! Semmin sem törí annyi ember a fejét, mint a repülés problémáján, és semmi után sem törí annyira magát, mint bejutni a

társadalom felső zónáiba. Pedig hogy ide bejuthasson, minden és sokféleképp kell ehez berendezkednie. Ez ám az igazi polaris expeditio.

Itt az egyszer megfordítva van a közmondás: mert nem mindenkinek adott az Isten ész, kinek hivatalt adott. Ezt az igazi magas társadalmi légkört mérhetlen jeges mezők vesszik körül. Még leghamarább juthat oda a lángész, de olyan legyen az, hogy szelleme tűzénél a jéghegyek megolvadjanak, mert különben kitelik a furesa népektől, hogy világító mécesnek használják fel. A sok pénz egyedül az sem elég, bejutni be jut néha, de bizony ezt is csak úgy nadrágzebben hordogtadják csak. Mi kell hát ide? Ezt úgy pár szóval érthetően elmondani nehéz. Irjuk körül.

A mithos szerint Orpheus híres muzsikus volt, volt olyan, mint Paganini és Ole Bull. De hát mi haszna, mikor ő csak a vadállatokat bűvölte, az úszó delphineket bájolta el lantjával, s ezek még belépti díjat sem fizettek, mint Ole Bull és Paganini publikuma. Nem elég a talentum, terrenum is kell hozzá. Ha ez nincs, véka alá rejtett mécs, csiszolatlan gyémánt a genie.

A zóna, a légkör az minden. Be kell oda jutni és élni kell tudni benne. Ez a földolog. Nehéznek nehéz, mert a már benne élők igen vá-

Ez a különbség az ischli klauzula s a reciprocitás közt, melyet Széllnek érvényesítenie sikerült. Ámde nem csak a miatt van okunk örülni, hogy állami önállóságunk és szabad rendelkezési jogunk elvileg győzött, hanem közgazdaságunk oly előnyöket nyert, melyeknek értékét kiszámítani még nem is tudjuk.

Ilyen a Széll által benyújtott törvényjavaslat szerint biztosított azon jogunk, hogy a külállamokkal való kereskedelmi szerződések lejárata a kiegyezés határidejével mindig egybe essék, hogy ilyképen módunkban álljon gazdasági érdekeinket egy időben kellően megóvni, s ne járjunk úgy mint eddig, hogy kénytelenek voltunk az osztrákkal mindig bármilyen módon kiegyezni, mert a más államokkal kötött kereskedelmi szerződések lehetetlenné tették az önálló rendelkezést, s bele kellett törődnünk a kényszerhelyzetbe. A javaslat 4. §. erről következőleg gondoskodik: A külfölddel megkezdendő tárgyalások előtt az autonóm vámtarifa új autonóm vámtarifával helyettesítendő, a mely *mindkét állam mezőgazdasági és ipari érdekeit egyaránt védi*. Ez nyílt beszéd; mely kijelenti, hogy az osztrák ipar kedvéért nem engedjük többé mezőgazdaságunkat elnyomni, — s az 5. §. végbekezdése ehhez szankciót is fűz, kimondván, hogy ennek be nem tartása ugyanazzal a joghatályal bír, mint a viszonyosság be nem tartása.

Kiváló gazdasági előny az is, hogy a togyasztási adóvisszatérítések és kivitel jutalmak nem lesznek többé a közös bevételekből fedezendőek, hanem minden állam a magáét fizeti. Nem kell tehát többé nekünk az osztrák cukor és sörgyárak gazdagításához saját keservesen szerzett filléreinkkel hozzájárulnunk, s megszüntethetjük a premiumokat, ha nekünk tetszik.

Széll Kálmánnak ezen győzelme Magyarország történetében mindenkoron em-

lékezetes lesz, s útmutatásul fog szolgálni, hogyan kell a haza alkotmányos jogait önzetlenül megvédelmezni. Ámde nemcsak az örvendetes, hogy a kiegyezésben jogaink megóvattak, — nevezetes azon magatartás is, melyet Széll Kálmán tanusított, s mely magatartása mély államférfi belátásról tesz tanuságot. — Nemcsak a saját pártjában kereste ő az erkölcsi támaszt, hanem az egész nemzetben, azért lépett érintkezésbe az ellenzék vezérférfjaival, kiket eljárásáról épügy értesített, mint a saját pártját.

Mit szól ehhez Tisza és Bánffy s az ő mamelukjaik, a kik mindig azt képzeltek, hogy az ország ügyeinek vezetése az ő kiváltságuk, melyhez az ellenzéknek semmi köze sincs. S talán vesztett ez által valamit Széll tekintélyében? — Ugye nem, sőt éppen tekintélye meggyarapodott, s megnyerte az egész nemzet osztatlan tiszteletét és háláját. Bízuk szavában az ellenzék is, mert meggyőződött arról, hogy lelkes hazafi s becsületes ember, a ki szavát tartja, s a ki előtt nem pusztá frázis a törvény, jog és igazság.

Szalavszky és Thuróczy urék s az erőszakoskodásra betanított gárdájuk oda nézzenek Széll Kálmánra, tanulják meg, hogyan kell tisztelni és érvényre juttatni a törvényt, jogot és igazságot, s hogyan kell bálni az ellenzékkel, melynek tagjai csak époly édes fiai e honnak, mint a kormánypártiak. Tekintsenek reá, s tanulják meg gyorsan, s a szerint cselekedjenek; mert most már tisztában lehetnek azzal, hogy a Tisza-Bánffy-éra örökre letűnt, a nemzet ezen erkölcsi méltelytől megszabadult, s ha ők továbbra is benne maradnak, mint a malária bacillusát söpri el őket a törvény, jog és igazságnak élető, üde fuvalma.

S.

Bende Imre püspök Mocsonokon.

(Saját tudósítónktól.)

Mocsonok, 1899. jun. 12.

Mocsonokon és Királyiban örömtelt mozgalmat keltett a hír, hogy főpásztorunk ez évben bér-málni fog.

11 éve mult már az utolsó bér-málás óta, melyet agg püspöke, az áldott emlékü Roskóványi kiszolgáltattott. A 900-nál többre szaporodott bér-málások számával türelmetlenül várta e két község nagyja-apraja, mert főpásztorunk úgy intézkedett, hogy Mocsonokon az esperesi kerület közeli három községe Cabaj, Csápor és Úregh bér-málások is járuljanak a bér-málás szentségéhez. Mocsonoknak kettős oka volt tehát ünnepélyesen fogadni főpásztorát, mert nemcsak 11 év mult el a legutóbbi főpásztori látogatás óta, hanem abban a kitérítésben is részesült, hogy központtá lett előléptetve. Ezért a két község képviselő-testületei együttes ülésben, egyetértőleg ünnepélyes fogadtatást határoztak el.

Az e hó 10-én délután székhelyéről elindult püspök urat Cabaj és Mocsonok határára, mint a vágsellyei járás szélén, a járási főszolgabíró, Csemniczky Géza diszfogaton várta s vele együtt dr. Pulmanu János kerületi esperes. Mocsonok községnek határára, a püspök garázdai pusztájára mellett, az 50 főnyi diszbandérium, leginkább régi derék huszárokból toborozva, hosszú kocsi-sorban Mocsonok-Királyi község képviselőtestületével, élén Mocsonok közszertetőben álló lelkészével és segédjével várta főpásztorát.

A mint a román emelkedő csekély magaslaton feltűnt a főbíró fogatának tollbokrétás huszárszára, a bandérium kürtöse megadta a vigyáz jelet és a fogadó küldöttség sorakozott. Püspök urunk megszokott nyájasságával kiszállott fogatából s meghallgatva a kerületi esperes és mocsonoki plebános szívből fakadó üdvözlő szavait, a megjelentek lelkes éljenzése között nyilvánítá, hogy örömmel jött körünkbe, nem csupán hogy főpásztori gondjaira bizott itteni híveit apostoli küldetésének megfelelően a bér-málás szentségében részesítse, hanem hogy közöttünk több napig időzve, iskoláinkkal is megismerkedjék s így egyházmegyéjében itt fejezze be a bér-málási körutját és látogatási vizsgálatait.

Megindult a menet. Elöl feltűnő szép rendben és fegyelmezett sorokban a bandérium, mögötte Mocsonok bírája, a főszolgabíró fogata, mely után a hosszú kocsi-sor által követett püspöki diszfogat következett. Mocsonok alsó végén fel-

logatások s hogy az azon zónabeli kizárólagos nyelven fejezzem ki magam: igen exclusivék. Azért nehéz a közönséges halandónak az igazi gentlemant mai napság az utánzótól megkülönböztetni. Először is, mert igen megritkult a valódi gentlemanek száma, másodsor az ember ritkán jut ahoz, hogy összehasonlításokat tehessen.

Ma a gyémántot a pierre de Strasztól, az aranyat a similortól csak úgy lehet megkülönböztetni, ha nézzük, ki viseli. Ámbár már ez is gyöngye támpont, a mióta egy casinóbeli pick-nick után kosárszámra söpörték össze a cseh üvegből készült gyémánt ékszereket. Az, hogy valaki fogatot, inast vagy vadászt tart, téveszthet, de mit se bizonyít. Hogy tetu pajtás egy-két felsőbb zónabeli lényvel, az legfeljebb azt árulja el, hogy oda vetődött, a hová e magasságbeliek jókedvükben leszállottak.

Még az ajánló level sem ér semmit, ezek mellett még senki sem autochton. Ezt ki kell, ki lehet érezni. A legmagasabb zónabelieknél ez valami ösztönszerű adomány. Olyan, mint az indianoknál a szaglás. Az omagua indián legott megismeri a közéjük elegyedett cheepewas indiánt — a szagáról. Ez a szimat meg van a felsőbb rétegekben is. Ezért nehéz ide más közönséges halandónak bejutni. Sokan török a felsőbb

zóna után magukat, be is jutnak, de reájok ismernek és megmosolyogják őket.

Egy szellemes írónk azt mondja: hogy ehhez a modestiával párosult impertinentiának egy neme szükséges, a mely furcsa hybridumba bele kell élnie magát az embernek, ha akarja, hogy elismerjék autochtonnak. A ki ezt otthon az apai kastélyban meg nem tanulta, ennek légkörében magába nem szívta, bármennyire töri magát ennek utánzásában, rögtön el van árulva a szakértők előtt. Kibűzlik rajta a cheppewas indián. Hiába nevezeti magát cselédjei által bármi címmel, hasztalan udvarol ballerínáknak, hiába osztogat nagy borraival, tart fogatot, fajkutyát; odafönn megérik rajta, hogy nem közibök való. Mert a hogy nem megy lovas számba, a ki *bricsesz* (breches) nadrágot hord, és a sárga kamásli nem teszi az embert nímródá; ép úgy, mind ez nem elég, hogy valakit a felső zónába valónak elismerjenek.

Kávéházban, turfon, bettinghonsban, s különösen a politikában szóba állnak vele, játszanak vele, ahoz bárki is hozzáférhet, a nyilvános játéktérmegekben nincs rangkülönbség, ott senki sem restelli, ha olyan pénzt nyer, melyet az illető közpénztárból emelt el, uzsorával szerzett, vagy a szemétkihordás bérletéből kaparta elő, hanem

a felső zónák benső termeibe jutni, ehhez kell, hogy megérezzék rajta az autochton szagot. S ez elővigyázat annál is inkább parancsolva van a mai időben, a hol már annyira vitte a haladó kor, hogy még a tojást is hamisítják.

Ma már annyi különféle predicatumu névjegyekkel van előzőnölve a világ, hogy egész tudomány kell ahoz, eligazodni ezekben. Ma már az egyszerű név a névjegyem semmi. Szánalmas mosolylyal tesszük félre, ha nincs előtte cim vagy fölötte legalább öt águ korona, alatta pedig különféle titulus. S ez a kór annyira elragadt, hogy egy ilyen inficiált ambiciózus lekosz egyéb titulusai mellé azt is oda írta, hogy „a járási kanvizsgáló bizottság tagja”.

S a szédelgés miazmái bizony ma már a felső körökben is terjednek. Gründolás, spiritizmus, jóvendőmondás s más efféle világbolondítás a legfelsőbb arisztokrácia légkörében is pusztít, úgy hogy az igazi urnak még a saját felső zónája iránt is óvakodónak kell lennie. Azért nyugodjék meg ki-ki ott, a hová a gurigázó földgömbön jutott. A bölcsesség hübnere: az adott életviszonyok felismerése, és az a szerint való ethikus ténykedés. Mert a mint igaz az: „vane sine viribus ira” ép oly aranytanács az is: „Sutor ne ultra crepidam.”

Simplex.

allított egyszerű, de csinos díszkapunál a község előjárósága fogadta tőt nyelvű lelkes üdvözléssel, melyre kegyelmes jó urunk melegen válaszolt. Innen a végig nemzeti és kek-fehér (püspöki szín) lobogókkal s több helyütt a nép által fel-díszített házakkal kitűnő főutcán, a diadalkapuvá alakított kis hidon át, egyenesen a templomba hajtatott főpásztorunk, a hol az összes értelmiség s leginkább nők, tanuló-ifjúság és a tűzoltóság kitörő lelkesedése fogadta az áldást osztó szeretett főpapot.

A templom bemeneténél az összes papság fogadván a püspököt, a ki rövid ima után áldását adta rájuk s egész kíséretével nyaralójába vonult. S nem törődve az ut fátalmaival, legott a tisztelgőket fogadta. S ezt nem a chablonos formák szerint, hanem szíve igaz atyai szeretetével, úgy, hogy minden egyes fogadás $\frac{1}{3}$ -tól egész $\frac{3}{4}$ óráig tartott. Mindenkihez volt nyájas, leereszkedő szava, s midőn majdnem 2 órán át tartott a fogadás, nem egy tisztelője aggódva gondolt a másnapi fáradságos ténykedésre. Hiszen 1500 volt a bérmandók száma.

Másnap hűvös reggelre ébredünk. Úgy volt, hogy ő méltósága a bérmandókat a templom előtti külső fasorban fogja végezni. A kora reggel sűrű-forgó rendezők aggódva burkolódtak köpenyeikbe, a metsző északi szél által kergetett fekete felhők nem sok kilátással biztattak a szabad ég alatt kiszolgáltatandó bérmandókat. Pedig ettől függött ugyszólván minden. A szűk templomban az 1500-nak bérmandó eltartott volna a késő délutáni órákig.

Pont nyolc órakor érkezett meg püspök urunk fogata a templom elé, s immár 5 község népe egetverő riadással fogadta főpappját, és ekkor kiderült az ég, mintegy maga is mosolygva a fűi ragaszkodás e páratlan kitörése fölött.

Kevéssel 9 előtt lett vége a misének, s ő méltósága elhatározta, hogy megkísérli künn folytatni a bérmandókat. Megkezdte az oltár epistola oldalán s bérmandó kétfelé a fasort keresztelő utig. A fasort a tűzoltók teljesen kötéldörönggel vonták körül s így a tolongás teljesen ki volt zárva. Egyáltalán a derek tűzoltók derekasan helyt állottak. Mire püspök ur ő méltósága az oltár evangéliumi oldalához visszatért, 670-nél többnek osztotta ki a bérmandó szentségét és meg sem pihenne ugyanigy folytatta. A harmadik körmenet már csak a templomra szorított és $\frac{1}{4}$ óráig délután már áldását adta hűveire, s a nagy néptömeg lelkes ujjongásától kísérve betért palotájába.

Mindannyian, a kik tanúi voltak az ősz főpap e ténykedésének, bámulva hajoltak meg fáradhatlan buzgalma és lankadni nem tudó akaratereje előtt. Valóban az isteni gondviselés ajándéka ez, melyben főpásztorunk részese. Isten tartsa és óvja meg ez ajándékát még soká!

1 órakor vendégszerető dús asztalánál fogadta az összes papságot és vendégeit s a fáradság legkisebb jele nélkül aranyos derült kedélyével folyton ébren tartá az egész társaságot. A pezsgők durranásánál lelkes szavakban ő szentségét a papát élteté, kinek Hymnusát a hívek oly meghatóan énekelték a bérmandó befejeztével adott áldás után. Majd a koronás fejedelemre emelve poharát, annak jóvoltáért szívből jövő hazafias szavakban üritette azt. Hogy ezután a pohárköszöntők hosszú láncá következett, mondanom sem kell. Leginkább feltűnt „Tóni bácsi“ tőszája, mert hisz eljött, itt volt ő is, a ki arról emlékezett, hogy a mostani püspök ur erényeiben, szíve jóságában és lelke nemességében már akkor az volt, midőn öt évtizedek előtt ismerni tanulta, s az maradt még magas méltóságában is, megcáfolta fényesen, hogy „Honores non mutant mores“, s kívánja, hogy az maradjon minél tovább és hosszabb ideig.

Megható volt a nagyprépost ő méltóságának felszólalása, a ki vonatkozással a ma befejezett

bérmandó, fűi szívből jövő őszinte szavakkal fejezte ki, hogy e nap csak az első ciklus befejezése legyen, és még több bérmandó-ciklus következzen utána.

Utolsónak igazán „jour la bonne bouche“ emelkedett Markovics főtanfelügyelő, s igazán remek felszólalásában kiemelte azt, a mit eddig még nem látott, nem tapasztalt és szerinte nem is olvasott, (Ugyan-ugyan, hát a Ny. Szemlét nem olvassa?) hogy püspök urunk mindenkor és minden helyütt, a hol csak megfordult, a bérmandó fáradaimai után soha és egyszer sem feledkezett meg az iskoláról, hanem mindenha meglátogatta azokat. Ő mint pap és az iskolák feje, ez irányban adózik a legőszintébb fűi hódolattal, urának, püspökének, a kiből ez irányban unicumot lát, s legigazabb hálával emeli poharát ő reá, mint a tanuló-ifjúság igazi atyjára és a tanúgy nemeslelkű barátjára.

A társaság még soká volt együtt, s legvidámabb lelkesült hangulatban oszlott szét.

Az alkony beálltával meggyulladtak még a legszegényebb kunyhó ablakában az örömtűzek, s az apró hadak tűzvörös lampionokkal, a nagyok lobogó fátylakkal vonultak a püspöki palota elé vig zeneszóval, a hol a királyi-bíró üdvözölte ő méltóságát, s a kicsinyek kórusa a moconoki „égbekiáltó“ vezetése alatt szebbnél-szebb dalokat adott elő. Püspök urunkat láthatólag örömmel érintette a község és a kisderek nem várt figyelme, és több dalt hallgatott meg, s nyájas, örömtelt szavakban köszöntö meg a figyelmet, és dacára a késő időnek, megnézte a leányiskola szépen kivilágított épületét.

Igy végződött ünnepünk. Ma folytatása lesz az iskolákban, mert mára tűzte ki jó atyánk látogatását az iskolákban. De már erről jövőre.

Mocsonoki.

Levelezés.

Szokolca, 1899. jún. 16.

Tisztelt Szerkesztő úr!

Becsés lapjának olvasói jól tudják, hogy a szakolcai plebános-választást a hereceprimás ur ő eminenciája megsemmisítette, és pedig a miatt, hogy a 39 megjelent szavazóból nyomban 20 tiltakozást nyújtott be, hogy ők dr. Okányik Lajosra adták be szavazataikat, és az elnök mégis Lelkes Adolft kiáltotta ki megválasztottnak. E miatt a hereceprimás új választást rendelt el.

Tartózkodom azon választás jellemzésétől, mert hiszen azt az illetékes forum kellően megbélyegezte, de hogy azt most ugyanazon módon megismételjük, azt nyugodtan nem tűrhetjük.

Szokolcán nem hiába volt, hogy dr. Kostyál Miklós volt az utolsó választáskor választási elnök, az ő tanításai és praktikája szerint járnak el most is a szakolcai városi urak, megelégedve arról, hogy a törvény, jog és igazság uralma elérkezett.

A f. hó 17-re kitűzött közgyűlés ugyanis elhatározta, hogy *jövő kedden* ejtik meg a plebános választást. De már előre nagyban folyik nemcsak a korteskedés, hanem a Bánffy-korabeli praktika, megakadályozandó a szabad választást.

Igy Szvoboda Franciska virilista joggal bíró urnó megvonta Lukavszky urtól a megbízást, azért, mert nem arra szavazott, akire a megbízó kívánta és csakis ily feltétel mellett adott neki megbízást.

Ezt a megyei alispán ur tudomásul vette, s a legelső virilista póttag behívását rendelte el. Ez ellen azonban a *megbízott* felebbezett, gyakorlati akarván Szvoboda urnó jogán választói jogát a főispán jelöltjére. S a szakolcai urak? Utóvégre még szavazni is engednek. Hát talán nem tudják, hogy a megbízás visszavonása által a megbízott minden jogát elvesztette, s az alispán utasítása feltétlenül kötelező.

Most már azt is terjesztik, hogy a zsidó-virilisták lemondjanak, s helyettük a kath. plebános választásánál szavazati joggal bíró olyan pótvirilistákat hívjanak fel, a kik az ő jelöltjükre szavaznak. Reméljük nem sikerül.

Ez morál lehetett a Bánffy-éra alatt, — de most már az kiáltjuk feljök: Ne kísértetek urak a régi szellemekkel, mert mi a törvény, jog és igazság uralmát követeljük úgy, a mint azt Széll tette: *becsületesen*, s azon leszünk, hogy megsemmisüljön a közpályán működő minden ember, a ki ennek szándékosan utjában áll.

Egyelőre ennyit. A jövő keddi választásról majd bővebben levelben.

Szokolcensis.

Ujdonságok.

Személyi hírek. Latkóczy Imre belügyi államtitkár ő mlga e héten városban időzött, s ma vasárnap reggel utazik vissza Budapestre. — Nyulassy Sándor nyitrai közkórházi gondnok, nyugdíjaztatott.

Perosi-requiem. Szerdán, június hó 14-én a vártemplomban Szajtler már régebben elhalt kanonok lelki üdvéért bemutatott szent mise alkalmával, az egyházi énekkar Perosi-requiemet adta elő. A templom padjait nagyszámú közönség töltö be. A férfi négyeshangra szerkesztett mű mely benyomást tett a hallgató hívekre.

A helybeli kath. legényegylet f. évi július hó 2-án nagyszabású nyári kirándulást rendez a milleniumi emlékoszlophoz, s onnan a zobori zárdába, a hol különféle társaságok, látványosságok lesznek előadva és végül tánc. A kirándulásban résztvehetnek pártoló tagok és vendégek is családjaikkal. Jelentkezhetni az egylet helyiségében.

Záróvizsgák. A nyitrai r. k. felsőbb leányiskolánál az évről vizsgálatok a következő sorrendben ejtetnek meg: Junius hó 22-én d. e. I. osztály, 22-én d. u. II. o., 23-án d. e. III. o., 23-án d. u. IV. o., 24-én d. e. V. o., 24-én d. u. VI. o., 26-án d. e. II. o., 26-án d. u. I. o., 27-én d. e. IV. o., 27-én d. u. III. o., 28-án d. e. VI. o., 28-án d. u. V. o. ugyanazon nap tornavizsga, 29-én Te Deum és a bizonyítványok kiosztása záróünnepélyvel. A t. szülők és az érdeklődő közönséget szívesen látja az *intézet igazgatósága*.

A nyitrai Szántó-féle nyilv. polg. fű és leányiskolánál az évről vizsgálatok a következő sorrendben tartatnak meg: Junius hó 21-én d. e. kath. és d. u. izr. hittani vizsgálat. 22-én lesz az I., 23-án a II., 26-án a III. és 27-én a IV. osztályokban, és pedig délelőtt 9—12 óráig a leányok és délután 2—5-ig a fiúk záróvizsgája. A kézimunka és rajzkiállítás is a fentnevezett napokon tekintheti meg. Szülők és tanferfiak szívesen láttatnak.

A nyitrai izraelita iskolánál a f. é. záróvizsgálatok a következő sorrendben tartatnak: Junius 24-én d. u. 3 órakor IV. fű oszt. hittani tantárgyak, 25-én d. e. 8 $\frac{1}{2}$ órakor I. fű o., 25-én d. e. 10 órakor I. leány o., 26-án d. e. 9 órakor II. fű o., 26-án d. u. 3 órakor II. leány o., 27-én d. e. 9 órakor III. fű o., 27-én d. u. 3 órakor III. leány o., 28-án d. e. 9 órakor IV. fű o., 28-án d. u. 3 órakor IV. leány osztály.

A nyitrai oltáregylet, jövő vasárnapon, folyó hó 25-én tartja évi közgyűlését, délután 4 órakor, a kath. kör helyiségében. Ugyanakkor lesz az egyleti kiállítás megnyitása, melyet a közönség a közgyűlés után és a következő 3 napon, vagyis június 26, 27 és 28-án délelőtt 9—12, délután 2—5 tekinthet meg. Fölhívjuk a kath. közönség figyelmét az egylet ez évi kiállítására.

A helybeli szepítő-egylet nyári mulatságot rendezett vasárnap, június hó 11-én. Kora reggel zeneszó ébresztette a város lakóit. 9 órakor pedig a zobori szt. Orbán kapolnában Ferenczy József tanár csendes misét mondott. Az idő meglehetősen hűvös volt, azért nem sok résztvevő jelentkezett. A szt. mise után a kistársaság felment a Zobor-hegyére, hol is az obelisk szomszédságában, az erdőben villásreggelihez telepedtek le, mert a hegytetőn nagy vihar dühöngött. A léghajók felbocsátásáról lemondani kellett a nagy szél miatt. A társaság dudaszó mellett fo-

gyasztotta a pörkölt szalonnát és tormás-virslit, melyhez néhány üveg sör egészen jól ízlett. Nehány programszerű verseny után, a társaság lement a zabori zárdába, a hol már többen várakoztak, 1 órakor ebédhez ültek, ott volt Sefesik Gáspár kir. táblai bíró nevével, Huszár István nevével és leányával, dr. Lange Gyula ügyvéd Érsekújvárról, nevével és sógornevelével, Kubinyi Endre nevével, Rédeky Géza rendőrkapitány, Ocskay László stb. Az idő délután már jobbra fordult, úgy, hogy fiaskóról már nem kellett tartani. 4 óra után kezdett gyülekezni a vendégsereg, úgy, hogy 5 órakor alig volt már hely kapható. A délutáni vendégek közt ott voltak Thuróczy Vilmosné, Kudlik testvérek, Juhász Sándorné és leánya, Riszner Károlyné és leánya, dr. Janits Irené és családja, Lőrinczy Katica, Marossy Margit, Szuchony Ernő és sokan. Mint elárúsító hölgyek szerepeltek: Belák Juliska, Ehrenfeld Elsa, Juhász Iona, Kudlik nővérek, Lőrinczy Katica, Nürnbergi Hermína, Riszner nőv., Sebe Szeréna és Toller Irma kisasszonyok. A fiatal hölgyek csakhamar elkezdtek az urak pénzestárcait ostromolni, ki virágot, ki csecebecsét, ki konfetti, levelező-lapokat kínált megvételre, mikor Juhász Ilonka és Riszner nővérek „háza” kezdtek pezsgővel, akkor a jövedv tétőpontra hágott, egyszerre csak megeredtek a konfettis zsacsók csatornai, és csakhamar bokáig gázoltunk konfettiben, közbe-közbe száz meg száz színes serpentin kigyózt a levegőben, nem egyszer egy bájos fejcskét körül fogva Este már ismét hűvösödni kezdett, mire mind betódult a táncterembe, ekkor Ocskay produkálta egy ez alkalomra megrendelt grammophont, mely mindenkit bámolatba ejtett. A legszebb opera-áriákat kiváló tenoristáktól előadva lehetett a bűvös masinából kihallani. Később feleresztetett egy lég-hajó, mely magasra szállt, azután a város fele vette az útját, míg végre Csermány táján földre szállt. Sokan nem tudták a városban fejük felett magasan elhaladó léggömböt mire magyarázni, mely az esthomályban mint egy tüzes golyó iramodott délfele. Ezután következett az obliigát-tánc, mely hajnalhasadtáig tartott.

Értesítés. Horváth József kir. törvényszéki bírónak „A magyar honpolgár jogai és kötelességei” című műve, mely adó, katonai, választási, törvénykezési stb. ügyekben alapos felvilágosítást nyújt, a 2 frt 50 kr bolti ár helyett most már 1 frtért, vidékre a postadíjjal együtt 1 frt 10 kr-ért rendelhető meg a szerzőnél Nyitrán. Vidéki olvasóink azt az előfizetés megújításakor az előfizetési összeggel együtt küldhetik be lapunk kiadóhivatalához. — Ajánljuk ezen hasznos munkát olvasóközönségünk figyelmébe.

Városi közgyűlés. Nyitra város képviselőtestülete csütörtökön, június hó 15-én, dr. Rudnay Sándor polgármester elnöke alatt tartotta rendes havi ülést. A polgármester elparlamentálta Singer Ignác városi nyugalmazott aljegyzőt, emléke a jegyzőkönyvbe iktattatott. Bejelenti a polgármester, hogy ugyancsak özvegy nyugdíjaztatása iránt kervenyt nyújtott be. Polgármester indítványára határozatott, hogy a képviselőtestület július és augusztus hónapokban rendes ülést nem tart, kivéven sürgős esetekben rendkívüli ülést összehívandó. — Ezután Kállai Armin felszólal azon botrányos viszonyok megszüntetése iránt, melyeket a vásári kofák minden hetivásáron büntetlenül üznek. Ezek kora hajnali órákban lesbe mennek ki az országutakra, és megveszik a piacra jövő falusi néptől a baromfit, tojást, gyümölcsöt olcsó áron, melyet aztán a városban, hol sem vámot, sem helypenzt nem fizetnek, 75% nyereséggel eladnak. A szegény hivatalnok, mesterember és munkások ilyen kizsákmányolása ellen kell már egyszer határozottan intézkedni, és kérni mi van a már megállapított szabályrendelettel, mely az elővétele megszünteti. A polgármester válaszában kiemeli, hogy míg a szabályrendeletet jóvá nem hagyta, hanem pótlás végett visszaküldte azzal, hogy ezen intézkedés belőle kihagyandó, mert a forgalmat sérti; s így ezen ügyben egyelőre semmi sem tehető. Palásthy Vilmos a mézárások ellen emel panaszt, hogy aránytalanul sok csontot adnak és hogy a sulyban is sokszor hiány mutatkozik, kifogásolja a pekek igen kicsiny zsemleit. Kállai pedig előhuzakodik azzal, hogy sok helyen irosvaj helyett művaját árulnak, a pekek és cukrázások vaj helyett margarint adnak a süteménybe. A polgármester jelenti, hogy a közönség részére rendelkezésre áll a városkapitányi hivatalban egy mérleg, melyen kiki után mérheti a vett húst, a

csontozadék miatt semmit sem tehet, mert ez a szabad verseny dolga, ezen legfeljebb úgy lehet segíteni, hogy a város maga állít fel mézárásokat és hus eladással foglalkozik. (Elnök általános helyeslés.) A kis sütemény ellen szintén nem intézkedhetik, mert a zsemlye luxus, legfeljebb ha a sütemény egészségi szempontból kifogásolható lenne. Árpási Imre kérdezi hajlandó-e a polgármester intézkedni, hogy a gimnáziumban az iskolai jövedelem után évenként fenmaradó fölöslégből az illető tanárok jutalomban részesüljenek. A polgármester megígéri intézkedni, mielőtt az igazgató az évi zárszámadást beterjesztendi. A rendőrkapitány havi jelentése tudomásul vetett. Következett ifj. Bokross János főjegyző fizetésének tárgyalásán hozott megyei határozat tárgyalása, mely szerint a vármegye a megyei tisztai nyugdíjalap terhére évenként 696 frtot utalványoz a városnak, de csak addig, míg Mérey Ágoston és családja arra igényt tarthat. A Bokross által befizetett alapdíjak pedig ki nem adatnak. Markovics János azon aggodalmának ad kifejezést, hogy mi történne akkor, ha Bokross megválasztatnék főjegyzőnek és rövid idő múlva meghalna, neki úgy tetszik mintha a vármegye ezen esetben kijönne az obligóból, kéri napirendre való áttérését; Kubinyi Endre hozzájárul az előbbihez azzal, hogy keressék meg az alispánt, hogy a pályázat kiírassék. Dr. Sztranzky azt kívánja, hogy a megye ne Bokrossnak fizesse ki a 696 frtot, hanem a városnak. Kubinyi Endre azt kívánja, hogy a vármegye nyugdíjazza előbb Bokross, a megye már sokkal egészségesebb embereket nyugdíjazott. Dr. Gyürky Géza felvilágosítja Markovicsot, hogy a vármegye nem jön ki az obligóból, ha Bokross meghal is. Dr. Thuróczy Károly a vármegye határozata mellett szól. Hasonlóképpen Sinkovics Károly is. Árpási a megye eljárásában Danaok ajándékát látja és partolja Markovics indítványát. Kubinyi mondja, hogy a képviselőtestületi tagok közt egy sem volt ki Mérey nyugdíjaztatását kívánta volna, a vármegye egyszerűen ráparancsolta a városra. A polgármester a felszólalások után kimondja, hogy a képviselőtestület a kérdés felett napirendre tér és az alispán felkérte, hogy pályázatot hirdessen a városi főjegyzői állás betöltésére. — Singer özvegyének 210 frt kegydíj szavatott meg. A földművelésügyi miniszter 3 havi határidőt adott a városnak, hogy ezen idő alatt az új marhavásártér rendezze be, ellenkező esetben elvonja a várostól a vásártartási engedélyt. Faschler Ferenc városi tanácsnok és a többi városi tisztviselők fizetés felemelést kérnek. Árpási kijelenti, hogy jelenben érdemlegesen az ügygel foglalkozni nem lehet, mert azt se tudják, hogy ki mennyit kér. A kervenyezők a képviselő testületet megéptek. Nincsen ugyan elve ellen a jó tisztviselőt segélyezni, de az ügyet előbb attanulmányozni kell. Markovics János szintén nincsen a fizetés felemelés ellen, de először lent kezdjek meg a fizetés emelést, kiknek legnagyobb szükségük van reá. Kezdenek legeslegelőször a rendőrségrel, mert ő azt tapasztalta, hogy minduntalan lát új arcokat a rendőrök közt; kérdése a rendőrkapitány bevallotta, hogy ez azért van, mert alig van valaki 2—3 hónapig a rendőrségrel, s az nemleg kikepeztetik, már is ott hagyja a nehéz szolgálatot, mert mindenki könnyebb és jobban fizetett szolgálat után néz. Fizetésük csakugyan olyan, hogy még a legszerényebb igényű ember sem tud belőle megélni. Határozatott, hogy a pénzügyi szakosztály a két kervenynyel együtt a rendőrség ügyét is vegyék tekintetbe. Az adókövető bizottsághoz bizalmi férfiakul Faschler Ferenc és Kramer Adolf lett beválasztva. — Polgármester bejelenti, hogy Kohn Adolf fakereskedő városi bérőnek a szerződést felmondotta, mivel hogy az általa bérben birt terület a rendezendő marhavásár területébe tartozik. Árpási elismeréssel van a polgármester iránt, ki a város külső emelését annyira szívén hordja. A gázvilágítási számlánál Árpási sokalja a gázfogyasztást, a pénzügyi bizottság utasítatik, hogy hasonlítsa össze a múlt évi számlákkal. Ocskay László v. számvevő egészségének helyreállítása céljából 6 heti szabadságot kér, nagy rimánkodására 4 hetet kapott.

Tollhíba. Híreink élén Latkóczy Imre a közigazgatási bíróság alelnöke, tévedésből belügyi államtitkárnak van nevezve. A tévedést ezennel helyreigazítjuk, minden politikai célzás nélkül. Honny soit etc.

Nyitramegye új erdőhivatalai. Az 1898. évi XIX. t. c. alapján szervezett m. kir. állami erdőhivatalok és m. kir. járási erdőgondnokságok, nálunk jövő hó elejével lépnek életbe, s így lesznek beosztva: M. kir. állami erdőhivatal, székhelye: Nyitra. Hivatalfőnök: Tóth Gyula m. kir. főerdész. M. kir. járási erdőgondnokság

Nyitrán. Vezetője: Boros Marcel m. kir. erdőész. M. kir. járási erdőgondnokság Privigyén. Ideigl. vezetője: Lutonszky Géza m. kir. erdőszjelőlt. M. kir. járási erdőgondnokság Szezenen. Vezetője: Veszeiy Alajos m. kir. erdőész. M. kir. járási erdőgondnokság Pozsonyban. Vezetője: Bossányi István m. kir. főerdész.

A kikezdett főispánok. Szell Kálmán alig kötötte meg a kiegyezést, megkezdte a főispánok augiasz-istállójának tisztogatását. Elsőnek a hirhelt Haller János ment Erdélyből, ki az ellenzék embertelen irtásával vivott ki közelismerést a Bánffy-huszároknál. A számára kiállított lauffassban, még a legegyszerűbb elismerés is hiányzik. — Szalavszky ugyan még nem mentetett fel, de a legutóbbi megyei gyűlésen már elbucszott Trencsénvármegyétől. Kijelenté, elég szép tőle, hogy miután az ő személye képezi a béke akadályát a vármegyében, hát, hogy meglegyen a békeje neki is, meg a vármegyének is, inkább visszavonul. Miután nem tartóztatja senki, hát nem szenved kétséget, hogy vége van. — Még Thuróczy főispán van hátra. Tudjuk ugyan régen, hogy ő is agonizál, de környezete titkolja állapotának súlyos voltát, s váltig szeretné elhíttetni vele is, meg a világgal is, hogy kutyabaja sincsen. Pedig a hol „a jog, igazság és törvény” hajnala van pirkadóban: ott a Thuróczyak, Kostyálok ép úgy eltűnnek, mint az éjjeli baglyok és denevérek a kelő nap első sugaraira. Akár vannak a listán, akár nem, a jog és igazság napja elűzi őket, mert szemek nincsenek ehez hozzá szokva. Mi szivesen megkivánjuk főispánunknak még a legfelsőbb elismerést is, sőt még az ordót is: csak ne legyen többé szerencsénk hozzá. Ó itt a békének legelső feltétele, melynél kevesebbel szóba nem állunk.

A helybeli gimnáziumban a tanév az idén már jún. 15-én fejeztetett be, építkezés miatt. Gyökerestől alakítják át az egész épületet, mely annyira nemzedéket látott falai között felnevelkedni. Százezer forintnyi költségvetéssel dolgoznak, de a régi épületből a főfalakat megtartják, bizonyosan takarékoskodás szempontjából. A régi tornahelyiség felőli rész fölépítve már tető alatt van, most fognak hozzá az előlépítés bontásához. Két emeletes lesz az új épület, mint volt a régi, csakhogy jóval magasabb, a modern paedagogiai igények szerint. Aminap árverezték el a padokat s a régi butorokat. Az építés befejezése s egyúttal a jövő tanév kezdete szept. 15-ére van tervezve, a mi elég rövid terminusnak látszik arra, hogy az új épület majd iskolának használható legyen. Az igazgatónak felszaporodott a gondja, a deákoknak meg hosszabb a vakációjuk, mit azok akár okt. 1-ig is meghosszabbítanak szivesen. A gimn. új épület már igazán szükséges volt, kívánjuk a tanügy érdekében, hogy a kívánalmaknak igazán megfelelő is legyen.

Nyitramegye közigazgatási bizottsága június 13-án tartotta rendes havi ülést. Az ügyek tárgyalása előtt bejelenti a főispán, hogy Thyly István kir. főmérnök, a nyitrai építészeti hivatal főnöke, ugyan ezen állásban való meghagyása mellett kir. műszaki tanácsossá lett kinevezve. Érdekesebb referadák közt megemlítjük: Hirschler Herman és Leszner Zsiga nyitrai fuvarozók, a tanács engedelmével a Nyitra-folyóból jeget szállítottak a múlt télen, réteken át a sörgyárba. Ebben a rendőrkapitány mezőrendőri kihagást látott, és megbírságotla őket. A fuvarosok felebbezése folytán a közig. bizottság a vádlottakat felmentette, és a netán elkövetett kár megtérítése iránt, a karvallottakat a rendes perutrá utasította. — Gróf Forgách Károly azon kérelme, hogy miután pagonyaiban a szarvas, őz és más nemesvad annyira felszaporodott, hogy a vetésekben nagymérvű károkat okoz, azokra a törvényes tilalmi időn belül is vadászhatson, pártolólág felterjesztetik a belügyminiszterhez. — Szalavszky Gusztáv orsz. gyűl. képviselő kéri a bizottságot, hogy Barsvármegye közig. bizottságával együttesen hassanak oda a kereskedelmi miniszternél, hogy a vasuti menetrend akként változtattassék meg, hogy a Budapestről reggeli 8

és Bécsből délutáni 4 óra 10 perckor elinduló gyorsvonatok Tótmegyeren megállanak, Csillaghy György pedig azt óhajtja, hogy Budapest és Zsolna közt közlekedő gyorsvonatok Tornócon feltételen álljanak meg. Dr. Bangha Sándor nyug. megyei tisztii ügyész felelbezi az alispánnak azon határozatát, melyben be nem szolgáltatott beteg-ápolási díj címén 42 frt 24 krt nyugdíjából leltította. A bizottság oda változtatta a határozatot, hogy miután bebizonyította nincsen, hogy Bangha a pénzt behajtotta-e vagy nem, addig az függőben maradjon. — Az ülés végén oly körülmény következett be, hogy a köz. bizottság elnök nélkül maradt. Verő Arthur mikófalvai birtokos, ugyanis azon kérelmét terjesztette elő, hogy ezen pusztá Tormoshoz csatoltassék, mert hozzá közelebb esik. Ezen átkebelezés ellen Alsó-Köröskény természetesen protestál, mert a község tetemes pótdától elesnek. A főispán, valamint az alispán is, mint alsó-köröskényi birtokosok, szintén érdekelt felek lévén, ezen ügyhöz hozzá nem szólhatnak, annál kevésbé elnökölhetnek az ügy tárgyalása alatt. Minthogy a törvényhatósági ülésen a főispán akadályoztatása esetén az alispán elnököl, ez utóbbinak akadályoztatása esetén pedig a főjegyző illetve az árvászekéi elnök, de csak úgy, hogy ezt előzetesen a belügyminiszternek kell bejelenteni, a köz. ülésekre vonatkozólag a törvény nem intézkedik. Az ügy tárgyalása ez után jövőre halasztatott, addig, míg a miniszter az elnök kérdésben nem dönt.

Betörés egy plebániába. Mult esütörtök éjjel eddig ismeretlen tolvajok betörték a kis-jeszénici (Trencsén m.) plebániába, hol 60 frtot, több ruhadarabot és vásznat elloptak. A körülmények nagyon merész tolvajokra engednek következtetni. Horeczky esperes ur éjjel után 1 óraker fölébredvén, járást hall szobájában, mire kérdést intéz, hogy ki az? Mikor feleletet nem kapott, a háznepet hívja segítségül. Ezalatt a tolvajok a harmadik szobában vasrácsosattal kímelt ablakon kilopóztak. A gyertyacseppek után itelve, égő gyertya mellett lopták a pénzt a háziürasztalából és könyvszekrényéből, de a mit kerestek, azt nem találták, mert az esperes ur wertheim-kasszáját a könyvek képezik, ezek között keresni való idejük a tolvajoknak nem volt már, mivel a háziür fölébredt.

Szesztermelők tanfolyama. A „Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők Országos Egyesülete“ elhatározta, hogy folyó évi július 23-tól bezárólag augusztus hó 5-éig Budapesten a „Köztelek“ nagytermében szeszfőző-tanfolyamot rendez. Ezen tanfolyam hallgatói közé fölvételnek: szeszfőző-tulajdonosok, szeszfőző-kezelők, oly birtokosok, akik szeszfőzést föllátni óhajtanak, s végül mindazok, akik a szeszfőzéshez szükséges szakismereteket megszerezni óhajtják. Jelentkezési határidő: július hó 15-ike. Jelentkezések a „Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők Országos Egyesülete“ titkári hivatalához (Budapest, „Köztelek“) küldendők. A részvételi díj személyenkint 20 frt, s egyidejűleg küldendő be a „Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők Országos Egyesülete“ pénztárába (Budapest, „Köztelek“). A tanfolyam hallgatói kívánatra a tanfolyam befejeztével az egyesület részéről aláírt látogatási bizonyítványt nyernek. Ezen kívánságukat azonban már előzőleg kell bejelenteniök.

Szörnyű halál. Pogrányban kedden június 13-án egy Szomolányi nevezetű 13 éves fiu felmászott egy szilvafára, midőn egyszerre a fága letörött és a fiuval együtt a földre zuhant. És közben a fiu testébe egy hegyes karó furdott, minek következtében rögtön meghalt.

Tüzesetek. Kondé János pogrányi gazda háza és istállója hétfőn, június 12-én teljesen leégett; a kár jelentéktelen, mert biztosítva volt. — Nyitra-Novákon f. hó 11-én tűz volt, leégett 8 ház a gazdasági épületekkel együtt. Ó méltósága püspök ur kegyes volt a leégették számára 30 frtot küldeni, a miért is fogadja a szerencsétlenek leghálásabb köszönését.

Az első üveggyár hazánkban. A magyar bányavárosok számára az üveget többnyire Passauból és Lengyelországból hozták be. A költségek jelentékeny volta miatt 1630-ban Ujbányán (Barsm.) a selmeci kamara költségén üveggyárakat építettek. A munkásokat külföldről hozták. Az első „üvegmeister“ Ulmb Mihály sziléziai üveges volt, kivel a selmeci kamara 1630-ban június 4-én szerződést kötött. Ulmb a neki előlegezett 170 frt 75 kr. fejében kötelezte magát, hogy 8000 üvegtáblát szállít a selmeci kamarának. Az új üveggyárban 1630-ban megkezdődött a munka, kint, hogy nagyon is hasznos vállalatba fektették a pénzt. A termelt üveg ugyanis — mint a selmeci kamara jelenti — „jóságra, tartósságra nézve mindent fölülmul.“ A lengyel és a passzaui üveg meg sem közelíti s rövid idő alatt az országban az üveg árát is jelentékenyen le fogja szorítani. Így aztán minden kiadás mely eddig 1389 frt 19 krra rugott, megtérül, haszon is lesz, és a gyár ő felsége tulajdona marad. Az üveggyár sikereitől kedvet kapva Pálffy Pál a magyar kamara elnöke is, üveggyártást rendezett be a saját birtokán. A bécsi udvari kamara megütközve vette e hirt és 1635. aug. 30-án azt írta Pálffynak, hogy ehhez neki nincs joga, mert kárt okoz ő felsége ujbányai üveggyártásának, azért leghelyesebben cselekszik, ha hutája működését megszünteti. Pálffy erre éles hangon azt felelte az udvari kamarának, hogy hazája törvényei szerint még kereskedés céljából is szabad neki gyártat emelni ott, a hol akar. A dolognak nincsen folytatása, mert valószínűleg a kamara belátta tévedését.

Alig van gyógyforrás, mely első-rangu orvosi tekintélyek által oly egyhangú elismeréssel találkoznék, mint a beregvármegyei Schönborn gróf-éle szolvai, luhi Erzsébet és polenai gyógyvizek. Egyetemünk kitünőségei közül különösen dr. Ketti, dr. Bókai, dr. Than tanár urak, számos magántanár, közkórházi főorvosok, a bécsi egyetem tudós professzora Widerhoffer dr. elismerő nyilatkozatban adtak kifejezést e források gyógyhatása és alkatrészeinek szerencsés összetétele felett. Ujabbán a budapesti klinikai bizottság a következő hivatalos értesítést küldte e gyógyforrások bérlőségének: „A budapesti kir. magyar tudományegyetemi klinikai bizottság folyó évi május hó 15-én tartott L-ik rendes ülésében a Schönborn-Buchheim Ervin gróf tulajdonát képező szolvai, luhi Erzsébet és polenai ásványvízforrások termékeinek gyógyhatását méltányolva és elismerve, azoknak a klinikai betegknél leendő alkalmaztatását elhatározta és esetről-esetre igénybe veendi. Miről czimedet tisztelettel értesíteni van szerencsém“ Budapest, 1899. május hó 18-án. Ketti s. k., a klinikai bizottság elnöke.

Közgazdaság.

Buzatermelési adatok.

Most a midőn a tavaszi munkálatok ország-szerte bevégeződtek, nem lesz érdektelen egy némely adatot közzétenni az egyes gabonatermelő államok buzatermelésének eredményeiről. Vesszük ez adatokat a földmivelésügyi m. kir. miniszternek azon jelentéséből, melyet a világ 1898. évi gabonatermelése és gabonafogyasztásáról a közelmúltban közzétett. E jelentés szerint a búzával bevetett területben a legtöbb államok mutatnak ugyan növekedést, de az oly csekély, hogy alig számbavehető. Terület tekintetében a buzatermelő államok közül első helyen állanak az amerikai egyesült államok 17.5 millió hektár buzavetéssel, követik ezt a többi államok következő sorrendben: európai és ázsiai orosz birodalom 16.5, Franciaország 7, Keletindia 9, Olaszország 4.5, Magyarország 3, Argentina 2.4, Németország 1.9, Románia 1.5, Bulgária és Kelet-Rumelia 1.2, Kanada 1.1, Ausztria 1, Nagy-Britannia 0.8, Szerbia 0.3, Belgium 0.2 millió hektárral. Ez államok közül bevétel által egészítik ki szükségletüket, Nagy-Britannia, Franciaország, Németország, Ausztria, Olaszország, Belgium, kivételre pedig a következők termelnek: Oroszország, Magyarország, Ro-

mánia, Bulgária és Kelet-Rumelia, Szerbia, Kelet-India, Amerikai egyesült államok, Kanada, Argentina. A bevételre szoruló államok közül legnagyobb átlagtermése Belgiumnak van, hektáronként 27.8 hltrrel, Nagy-Britannia átlagtermése 26.1 hlt. leggyengébb termése van Olaszországnak, hol a hektáronkénti átlag csak 9 hektoliter. A kivételre is termelő államok közül terméseredmény tekintetében első helyen áll Kanada hektáronként 18 hl. terméssel, utolsó helyen Argentima 6.8 hltrrel. Magyarország átlagtermése 15.3 hektoliter, mely eredmény semmi esetre sem olyan, hogy várakozásunkat kielégítene. E jelenség okául a jelentés egyrészt a száraz telet, az egerek és férgek sokaságát, másrészt a június hó folyamán kitört viharokat tekinti. Azonban véleményünk szerint a közepes eredmény még egyéb körülménynek is tulajdonítható. Gazdáink, dacára azon körülménynek, hogy nemcsak a szaklapok, de társadalmi lapok is mluduntalan hangoztatják a gazdasági rendszert okszerűbb mederbe való terevelését, nem hallgatnak a jó tanácsra. A talajművelés terén ma is ép oly visszasságokkal találkozunk, mint évtizedekkel ezelőtt. A tarlónak idejekoráni feltörése, az őszi mély szántás, a veteményeknek tavaszi boronálása még mindig csak elvetve található egyes intenzivebb gazdálkodónál. Rendes vetésforgásról a legtöbb gazdaságban mit sem tudnak. A trágyázást helytelenül hajtják végre; műtrágyákat alig használnak, pedig nálunk, a hol a gabonatermelés oly rendkívüli mértékben forszírozatik, műtrágya nélkül existálni alig lehet. A vetőmag megválasztásával semmit sem törődnek; eladják a terménynek javát, s vetésre felhasználják a selejteset. Ápolásról, gyomításról szó sincs. Egyszóval oly helytelen irányban folytatódik a termelés, hogy valósággal még csodálkozni lehet a hektáronkénti 15.3 hliternek termésátlag felett.

Földünket a Kánaán földjének szeretik nevezni, nem tagadjuk, megérdemli földünk e jelzőt, de azért ne bizakodjunk el benne. Törekedjünk okszerűbb gazdálkodás által a földünkben rejlő tőkét gyümölcsözőbbé tenni, s akkor nem lesz nehéz oly átlagtermést elérnünk, mint a minővel Belgium dicsekedhetik.

Nyílt tér.

(E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.)

Nyilatkozat.

Alulírott, kerületbeli paptestvéreim kérdésére szívesen odanyilatkozom, hogy a legutóbbi, Trencsénben tartott megyei közgyűlésen a távozó főispánhoz intézett bucsubeszédemet nem a trencsénmegyei papság nevében, hanem néppárti elveim határozott föntartásával az alispán fölívása folytán a megyei bizottságok nevében mondtam. — Kelt Felső-Szrnyén, 1899. évi június hó 12-én.

Okolicsányi János s. k.
bolessói pleb. és pruzskai ker. titkár.

CSARNOK.

Adatok az egyházmegye történetéhez.

Néhány szó az 1332-37-ki Nyitraegyházmegyére vonatkozó pápai tizedjegyzekhez.

Ch. J. dr.-tól.

Ismeretes dolog, hogy mily nagy buzgalmat fejtettek ki a közép-korban a római pápák a Szentföld megszerelésében a hitetlen pogányok kezeiből. Bizonyos, hogy nem rajtuk mult a szent ügy sikere; ha a többi tényezők is ép oly önzetlenül, bőlesen és kitartóan teljesítették volna elvállalt kötelességüket, a török barbárság nem oly

könnyen hatolt volna be Európába, s kivált hazánk megmenekült volna azoktól az ezernyi csapástól, melyek közel két évszázadon át emésztek testi, lelki élete erejét.

Míg a világi elem fegyvert ragadva vérét, életét vitte a sz. ügy oltárára, addig a papság — bár sokan ezek közül is részt vettek a kereszties háborúkban — jóvedelmének egy részét aldozta fel e célra. A mennyiséget és az időtartamot részint az egyetemes zsinatok, részint a római pápák rendeletei határozták meg. Ezen egyházi adó — nevezzük röviden *tizednek* — behajtására különböző időben, különböző *collectorokat* (szedő) küldtek hazánkba a pápák. Bennünket közelebbről csak az 1332—37-ki tizedszedés érdekel, melynek — bár hiányos — jegyzéke még most is megvan a vatikáni levéltárban, és melyben a trencsényi főesperesség plebániái is előfordulnak.

Ugyanis XXII. János pápa 1331-ben két collectort küldött hazánkba, hogy a más országokban már legnagyobb részét megfizetett tizedeket itt is behajtsák. A magyar papság nem tagadhatta meg magyar természetét — magyar nem szívesen fizet adót — és sehogy sem volt hajlandó a rá rótt terhet viselni. Róbert Károly király sem támogatta a collectorokat mindaddig, míg a pápa át nem engedte neki a tized harmadát országos szükségletek fedezésére. Így hát végre 1332-ben megindulhatott a tizedszedés. Az esztergomi érseki tartományt *Raymundus de Bonofato* vette át, ki is a főesperesség tizedeinek összeszedését *Sebestyén* főesperes és nyitrai kanonokra, mint subcollectorra bízta. *Sebestyén* a milyen sorban vette a plebániákat, olyanban vezette be azokat jegyzékébe is, s ép olyanban *Raymund* is saját naplójába. De már *Raymund* nem mindenütt úgy írta le a neveket, amint a főesperes jegyzékében állottak, mert olasz létére később okvetlenül hamisan kiejtette volna azokat; vagy úgy vezette be naplójába, amint olasz fülé kiejteni hallotta azokat. Teszem *Tepliat Toplisana*nak írta, mert ha *e*-vel írja okvetlenül *Topliká*nak olvasta volna.

Már szépen folyt a szedés, midőn 1334-ben *Raymundus* meghalt, ami nagy zavart okozott az ügy menetében; sőt úgy látszik, hogy Nyitra-egyházmegyében halála után nem is szedtek tovább. Az általa bevételzett összegekről csak naplója alapján készíthettek számadást és ez a számadás-készítő még jobban elrontotta a plebániák neveit, úgy hogy egyeseknél csak nagy nehezen lehet kiokoskodni, melyik plebániát kell alattuk érteni. Szerencsére a számadási lajstrom mellett megmaradt *Raymund* naplója is számunkra, melyből a lajstromot több helyütt kijavítani lehet, de még sem mindenütt.

Az említett 1332—37-ki tizedjegyzék megjelent a „*Vatikáni Magyar Okirattár*“ I. s. I. k. 40—405 ll.; a trencsényi főesperesség pedig a 199—201 ll. van feltüntetve. Az egész lajstromot megmagyarázta *Ortvay Tivadar* tudós történetírónk: „*Magyarország egyházi földleírása a XIV. század elején a pápai tizedjegyzékek alapján feltüntetve*“ című művében, mely szintén a Monumenta Vaticana sorozatában látott napvilágot. Miután a tudós szerző ép a trencsényi főesperességnél egyes neveket áltáljában meg sem kísérelt megfejteni, másokat pedig szerény véleményem szerint másképen — talán helyesebben is — lehet megmagyarázni: jónak találtam az alábbi sorokat közölni egyrészt azért, mert a lajstrom nagy történeti becsesél bír, más részről, mert több szem többet lát, s több fej többet tud.

A ki ismeri Trencsénmegyét és csak futólag is átnézi az említett tizedjegyzék ama részét, melyben trencsényi főesperességről ad számot, mindjárt észreveszi, hogy *Sebestyén* főesperes négyeszerre bejárta a rá bízott archidiaconatust, és pedig 1. a becko-trencsényi medencét; 2. Dobrától Nadas-Podszkalig; 3. a megye legfelsőbb

részét kisucákat, Zsolna, Várna és Rajec vidékét; 4. a Vág jobb partját Bitesétől Drietomáig. Kövessük ez utáiban, mert azok iránya szintén egy eszköz a kétes nevek megmagyarázásához.

Beckón (*Coludog, Bolondug*) mint a megye és a főesperesség legdélibb plebániájában a Vág balpartján kezd működését a subcollector, innen pedig fölfelé megy Nagy-Biróca (*Bur, Bir*) Szoblahóra (*Sabula*), végre Trencsénben (*Stionihinum, Trinsinium*). Itt Trencsén után két plebánia következik, melyeknek elseje „*de Bremmitorio*“ alatt *Ortvay Kochanocot* vel kereshetni; a másodikhoz „*de Omnibus Sanctis*“ csak annyit megjegyez: „Nyilván itt a templom címe van említve.“ A mi véleményünk is az, hogy a subcollector Trencsénből a Vág jobb partjára ment át, hogy a becko-trencsényi medencével egyszerre végezzen; csak hogy *Bremmitorium* vagy talán inkább *Bremmitor* alatt mi *Drietomát* keressük. Az illető passus így hangzik: „Item *Wolphinus (Wulidus)* dictus *Lupus (de Bremmitorio)* juratus solvit VI. grossos.“ E medencében a Vág jobb partján felülről első régi plebánia a *drietomai*. Ezen község még mult században is több községre oszlott: felső, középső, alsó, nemes, stb. *Drietomára* és említés róla már a XIII. században történi, ¹ *János nyitrai püspök* panaszlevelében (1318.), melyben elszámlálja, milyen nagy károkat okozott neki *Csák Maté, Drietomáról* is van szó és pedig *Dregma* elnevezéssel. *Dregmát* nem csak egy olasz ember, de más is könnyen *Dregma*-nak hallhatta és írhatta; és lévén a panaszlevel írása és *Sebestyén* illetőleg *Raymund* működése között csak 14—16 évi különbség az utóbbi hallás után tényleg *Dregma*-nak írhatta. Tovább, a lajstrom-készítő leírás közben nagyon gyakran fölcseréli az egymáshoz hasonló betűket, így teszem *Bellust, Delna*-nak írja, ami csak *Belna*-ból származhatott. Így kellett itt is történnie, hogy *Dregma* helyett *Brem-*

má-t irt. Evvel meg volna magyarázva a *Bremmitor* első része; ami a szó második részét illeti az *inferior* (alsó) jelzőből származott, mely talán rövidítve volt írva így: *Dregma infor*. Így aztán a másoló szemében kettőből egy szó képződött és pedig a *Bremmitor*. Nehézséget csak az okozna, hogy lejjebb ismét egy *Lupus (Farkas)* papról van szó, ki sz. *Péter plebánosának* monadtik, ² és az én nézetem szerint is azonos az előbbivel. De ez nem olyan nagy baj, más templomok is cseréltek védszentet, ha nagy átalakításon átmentek vagy újonnan épültek, miért nem történhetett volna ez *Drietomával* is, mely annyi sokat szenvedett a csehekől és morvaktól?

Elfogadva azt, hogy *Bremmitor Drietoma*, önkénynt következik, hogy a lajstrom *Mindenszentek (Omnium Sanctorum)* plebániája nem lehet más, mint a régi *haluzici*, most már bosáci plebánia. *Haluzie* régi temploma, mely mindenszentek tiszteltetére volt felajánva egykoron, romokban még most is látható és építészeti szempontból a *dobrai* és a *legrégibb illavai* templommal egy stylben van tartva. A subcollector útjának iránya és a templom védszentjének azonossága úgy hiszem elegendő érv, hogy „*omnes sancti*“ alatt *Haluzicot* keressük.

Most az alszedő ismét Trencsénbe tért vissza, és innen a Vág balpartján fölfelé vette útját egészen Podszkalig. Az első két plebániáról ismét bővebben kell szölnünk, a többire nézve nincs kétség: *Illava (Lena)*, *Kassza (Costa)*, *Viszolaj (Visopola, Vissola)*, *Szlopna (Solepna, Solepna)*, *Podszkal (Nadas)*. *Bellus* a jegyzék végen, a gradnai főesperesség után van téve, mert plebánosáról mint predmíról is a fizetés tekintetében bizonyos kétségek merültek fel. Tehát ezért a sorból hiányzik.

Haluzie után a lajstromban ez áll: „*Item Thomas vicearchidiaconus Sancte Crucis curatus*

Gróf Schönborn Buchheim Ervin beregmegei uradalmából.

Szolyvai gyógyforrás.

Dr. KÉTLI, Dr. BÓKAI, dr. WIDERHOFFER tanár urak és számos orvosi tekintélyek elismerő nyilatkozatai alapján kitűnő sikerrel ajánlitatik: köszvény, hólyag és vizeleti szervek bajainál; cukorbetegség, húgyhomok, epekő; a torok és tüdőszervek bántalmainál, étvágytalanság és gyomormegbetegedésnél.

Kitűnő ízű ital, igen üdítő víz.

Gyomorbajok elleni specificum.

A Luhi Erzsébet gyógyforrás.

A gyomor rendetlen működésénél, gyomorsav túlságos képződésénél, gyomorfégés, bőfégés, a gyomor elnyálkásodása, a gyomor és bél krónikus hurutja alkalmával kitűnően beválik; a torok, gége és hörgők idült hurutos állapotában sikerrel alkalmaztatik.

Polenai gyógyforrás.

Első rangu diatétikus víz; legüditőbb asztali víz, borral vegyítve kitűnő, tejjel vegyítve a legjobb nyálkaoldó szer.

Ezen ásványvizek megrendelhetők: az uradalmi ásványvizek bérleti kezelésénél Szolyván (Bereg m.)

Ár: $\frac{1}{60}$ literes üvegekkel telt láda 4 frt 40 kr. $\frac{1}{40}$ literes üvegekkel telt láda 4 frt 20 kr. Luhi és polenai víz 60 krral olcsóbb.

Az üres üvegek ládanként 1 frt 40 kr-ért franco visszavétnak.

8-8.

Bámulatos szépséget

lehet elérni a dr. Spitzer-féle Mária kenőcsesél, amely már egy tégely használatánál elhalványítja a szeplő- és májfoltokat, állandó használata pedig teljesen eltávolítja. A „Diana-Pouder“ és „Mária-szap-pan“-nal használva pedig megóvja az arc báronyos külsejét a késő öregségig.

Kapható: GOVORKOVICH JÁNOS Mária gyógyszerésztárában Eszék, felsőváros

eredeti csomagokban. Raktár Török József gyógyszerésznél Budapesten és minden nagyobb gyógyszerésztárban. Egy tégely 35 kr. Postán legkevesebb három tégelylyel küldök utánvétellel. Bővebb felvilágosítással ingyen és bérmentve. 15-18.

solvit XII. grossos." Ortvay itt a dubnici kalvária-templomra gondol, mely tényleg a sz. Keresztnek van felajánlva, és Tamást dubnici eszperes-plebéanosnak véli. A kalvária csak a mult században épült, tehát ez kutatásunkban támpontul nem használható fel. De nem is szükséges. Tamás és az utána következő János plebániáit Trencsén és Illava közt kell keresnünk. Régente Trencsénhez felülről legközelebb fekvő plebánia a *dobrai* volt. Most is fenálló templomának védője a sz. Kereszt. Ugy a plebánia (most már beszüntetve), mint a templom is kétségtelenül nagyon régi; önkénytelenül tehát kínálkozik, hogy sz. Kereszt plebániája alatt Dobrát értsük.

Igen ám, ha sz. Kereszt után közvetlenül nem állana a jegyzékben: „Item Johannes de Dobrusa...“ Már pedig Dobrusa alatt mostanig mindenki Dobrát értette. Tehát ezen alternatíva előtt állunk: vagy Dobrusa Dobra, s akkor a sz. Kereszt nem az; vagy Dobrusa alatt más plebániát kell keresnünk. Én az utóbbit tartom és Dobrusát Dubnica név elferdítésének gondolom. Hogyan? A ki csak keveset is foglalkozott régi okiratok olvasásával, tudni fogja, hogy azokban *i, m, n, u, r, c* betűk nagyon gyakran csak függelyes vesszőkből állanak minden összefűzés nélkül, úgy, hogy az olvasónak találgatnia kell *m-e* vagy *in, ni, ru, iu, ui*, vagy más három vesszőkből álló összetétel, annál is inkább, mert az *i* fölötti pont hiányzik. Most már nézve a *Dobrusa* szót, lássuk nem-e lehetne azt másképp is olvasni? *Dob* marad; *ru*, miért nem lehetne az *ni* is? *sa*, már fönt mondtuk, hogy *ca*-nak átírása: tehát kész a *Dobnica-Dubnica*. Így kellett annak az alszedő jegyzékében is lennie, a mint azt a sorrend is megkivánja. Dobra, Dubnica, Illava, Kassza (Bellus) Viszolja, Szilpua, Nádas.

Ezek után az alszedő a főesperesség legfelsőbb részét látogatta meg. Radoláról (*Radela*) Varnára (*Varna*), Lietavára (*Liptua, talán Lijva?*) Zsolnára (*Silna*), Domanizsra (*Domanisa*) és Teplícára (*Toplisa*) ment. Itt bizonyosan egynehány plebánia ki lesz hagyva, amint a sorrend sincs megtartva.

Az utolsó gyűjtését az alszedő Bitese környékén kezdte és a Vág jobb partján lefelé haladva Drietománál fejezte be. Ezuttal betért még Hricsóra, Vágbeszterce és bizonyosan Predmérre is, mely utóbbi mint fönt megjegyeztük már, bizonyos okból Bellussal együtt, a jegyzék végére va teve. Különben a sorrend a következő: Bitese (*Putá, Bitsa*), Hricsó (*Enso, Heriso*), Ugyicsa (*Edisa, Hodisa*), Jeszenic (*Jatensia, Jasencia*), Vág-Beszterce (*Bistense, Bisterse*), Pucho (*Poho*). Innen jött *Hellak, Hochak*-ra. Mi ez? A sorrendből kitetszik, hogy Pucho és Lednic között fektűt. Ezen vidéken csak egy régi plebánia áll, a *luki*. *Hochak* legközelebb *Zubák*-hoz hasonlít, de itt csak 1788-ban létesült plebánia, azelőtt Lednichez mint filia tartozott. Fekvésénél fogva sem alkalmas, hogy a puchói völgynek anyaegyháza legyen, temploma sem volt azelőtt. Ellenben Luki csakugyan régi plebánia és a nevezett völgy központját képezi. Talán *Hellak* (luk-i) második szótagja emlékeztetne reá. Ez után jön Lednic (*Lanist, u helyett n Lanist, La(d)nis-Ladnic-Lednic*), Pruska (*Presca, Prusca*), Nemsova (*Vesna, Nesna*), Szucsá (*Sursa*), Szkala (*de sancto Americo-Emerico*) és végre *de sancto Petro*, amiről fönt már szóltunk Drietoma.

Igy tehát ezen tizedjegyzékben a trencsényi főesperesség majdnem összes régi plebániáit találjuk, t. i. azokat, melyeknek alapítási idejét nem tudjuk. De belőle azt is tanulhatjuk, hogy ezek, miután a XIII. század vége és a XIV-nek eleje korántsem volt alkalmas új plebániák alapítására, már árpádházi királyok alatt keletkezettek és jó ideje már virágoztak is.

¹ Fejér Cod. dip. IV. I. 343. l.

² Most a drietomai templom sz. Katalinnak van szentelve.

Egyházi és egyleti zászlók

Kötuntette: Szegeđ 1876. — Székesfehérvár 1879. Deés 1879. — Budapest 1885., 1896.

Magyarország legrégibb egyházi szerek és zászlók gyára

Oberbauer Alajos utóda

József főherceg és Klotild főherceggasszony ő császári és királyi fenségeinek udvari szállítója

BUDAPEST, Váci-utca 14-ik szám.
Alapítottatott 1863-ik évben.
Elismert megbízhatóság, pontos és szolid kiszolgálás.

Ajánlom dűsan felszerelt

egyházak és kápolnák berendezéséhez szükséges tárgyaikat

a legjutányosabb áron, a lehető legrszöbbit kivitelben, nevezetesen:

= MISERUHA K A T, =

Pluviale, Dalmatika és Ornatusokat.
Egyházi és társulati lobogók.

Tűzoltók, iskolásgyermek, Mária-társulati, ipartársulati, dalegyleti és temetkezési egyleti zászlókat.

Szent szobrokat, csillárokat, ciborium és kelyheket.
Fali és oltárgyertyatartók és oltárlámpákat.

Monstranciák, stációképek, oltárok, úr-koporsókat stb. stb.

Régi ruhák javítását, valamint kelyhek, ciborium, monstrancia, oltárlámpák és oltárgyertyatartók megezüstözését vagy megaranyozását elvállalom és olcsón készítem el. Nagy választék arany, ezüst és selyemhímzésekben, valamint himzett egyházi ruhákban. Képes árjegyzéket és költségvetést kívánatra bérmentve küldök. 3-26.

Műhímezés

RÉTAY ÉS BENEDEK

BUDAPEST, IV., Lipót-utca 21. szám. 38-52.

Dűs választék mindennemű templomi felszerelvényekből.

Oltárok, szószékek, képkeretek, úrkoporsók, lourdesi Mária-oltárok, Mária-trónusok stb. saját jól berendezett műhelyeinkben bármely stylus és rajz szerint szépen, szolidan és legjutányosabban készíttetnek el. Tervezetek költségelőirányzatok készségeel küldetnek.

Elvállaljuk továbbá régi oltárok, szobrok, szószékek, keretek stb. valamint egész templomok belső berendezését, alapos újítását, festését, marványozását és aranyozását, ugyszintén azoknak átalakítását, melyeket kipróbált munkaerőnkkel a legrszöbbit készítünk el igen kedvező feltételek mellett.

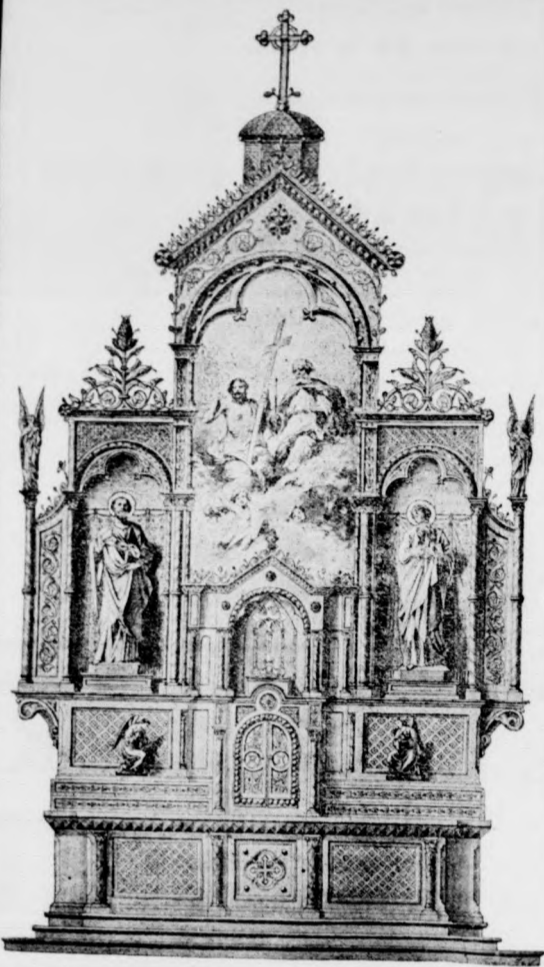
A templomok megtekintését, valamint a költségvetést díjtalanul eszközöljük. Megbízhatóságunkat e tereen is számos elismerő nyilatkozattal bizonyíthatjuk.

1898-1899-ik években a többi között a következő munkálatokat végeztük:

<p><i>Nyitra m.</i> Galgóe, oltár-átalakítás. Gerenesér, főoltár renoválása, új főoltárkép. Barázs, egész templom renoválása, kifestése, üvegablakok. Moesonok, egész templom renoválása. Kis-Baáb, egész templom renoválása. Kis-Appony, egész templom renoválása és kifestése. N.-Kér, új főoltárkép. Nyitra, Apáca-zárda, tornaterem kifestése. Ratkóc, főoltár. Krakován, két új oltár. Hrádek, lourdesi oltár. Szenie, főoltár és szószék. Bajna, lourdesi oltár. Csejthe, egész templom renoválása, 5 üvegablak, két új mellékoltár. Szered, Jézus- és Mária-szobor. Madunic, egész templom renoválása.</p> <p><i>Pozsony m.</i> Gerenesér, egész templom renoválása. Sempte, Jézus- és Mária-szobor. A.-Dombó, egész templom renoválása. Padmerie, egész templom renoválása. Halmos, egész templom renoválása. Kajal, új főoltár és szószék. N.-Sur, új főoltár, új mellékoltár és egész templom renoválása. Jakabfalva, úrkoporsó. Lamaes, új főoltár. Cseszte, Jézus Szive oltár. Szilines, főoltár renoválása.</p> <p><i>Komárom m.</i> Alsó-Galla, új főoltár és mellékoltárak újítása. Felső-Galla, egész templom újítása. Szent-Péter, lourdesi oltár. Gyalla, új főoltár. Dad, egész templom újítása és új főoltárkép. Kürth, lourdesi barlang szoborral.</p> <p><i>Esztergom m.</i> N.-Ólved, Jézus Szive oltár.</p> <p><i>Bács megye.</i> Szántova, oltárújítás. Ó-Szivae, lourdesi oltár. Baja, templom-renoválás.</p>	<p><i>Borsod m.</i> Szirak, lourdesi oltár. Bánhorváth, lourdesi oltár. Mezo-Csáth, úrkoporsó. Felső-Nyárad, lourdesi oltár. Ozd, úrkoporsó.</p> <p><i>Csanád m.</i> Mező-Kovácskő, főoltár.</p> <p><i>Győr megye.</i> Révfülé, két oltár átalakítása. Gyirmoth, új oltár szentsírral. Gyarmath, Jézus Szive oltár.</p> <p><i>Heves m.</i> Pétervársár, úrkoporsó. Csehi, oltár. Gyöngyös, Mária-oltár.</p> <p><i>Hajdu m.</i> Egyek, lourdesi oltár.</p> <p><i>Hont megye.</i> Ipolynyék, főoltár. Deménd, lourdesi oltár. Adács, úrkoporsó.</p> <p><i>J.-N.-Kun-Szolnok m.</i> Rákóczi, oltár. Török-Szt.-Miklós, oltár.</p> <p><i>N.-Küküllő m.</i> Bolya, főoltár és szószék.</p> <p><i>Kolozs m.</i> Büffy-Hunyad, főoltár és szószék. Radnoth, főoltár és szószék.</p> <p><i>Moson m.</i> Magyar-Kimle, új főoltár. Horvát-Kimle, templom renoválása. Püski, új mellékoltár és oltárkép-renoválás. Nezsider, főoltár. Hegyeshalom, egész templom renoválása. Kiliti, egész templom renoválása.</p> <p><i>Pest megye.</i> Budapest, Angyalföldi országos tébolyda, főoltár. Irgalmas nővérek, lourdesi oltár. Erzsébet-kórház, oltár. Nagy-Maros, úrkoporsó. Szent-Iván, úrkoporsó. Fajsz, oltár. Adony, Szt.-Háromság oltár. Pomáz, főoltár. Taksony, főoltár. Jakabszállás, lourdesi oltár. Kóka, Jézus- és lourdesi oltár.</p> <p><i>Szabolcs m.</i> Tisza-Eszlár, új főoltár és mellékoltárak. Nyiregyháza, úrkoporsó. Sibinj, főoltár újítása.</p>
---	--

Első es. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.
Homlokzat-festék-gyár
KRONSTEINER KÁROLY
 Bécs, III., Hauptstrasse 120. sz. (saját házában.)
 Kitüntetve arany érmekkel.

Főhercegi és hercegi uradalmak, es. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-
 bánya- és gyári társulatok, építési vállalatok, építőmesterek, ugyszintén gyári és
 ingatlan tulajdonosok szállítója.
 E homlokzat-festékek, melyek mészhén feloldhatók, száraz állapotban, poralakban és 40 kő-
 lönböző mintában különkint 16 krtól felfelé szállítanak és ami a festék szűrítettségét
 illeti, azonos az olajfestékekkel. 13-15.
 Mintakártya, ugyszintén használati utasítás kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

KRAUSE JÓZSEF

templomberendezési műterme
 Selmebánya (Hontmegye).

Dús választék mindennemű templomi felszerelvényekből.

Mindennemű oltárok, szószékek, Urkoporsók stb. megrendelés szerint saját jól berendezett műhelyemben bármely stíl és rajz szerint csinosan, szolidan és a legjutányosabban készíttetnek el.

Elvállalom régi oltárok, szobrok, szószékek, keretek stb. valamint egész templomok belső berendezését, alapos ujtását, festését, márványozását és aranyozását, ugyszintén azoknak átalakítását: mindezek nem mások közreműködésével, de saját műhelyemben készülnek. A templomokban eszközölt munkákról az árjegyzékeimben kitüntetett elismerő okiratok, (melyek bárki által megtekinthetők) szolgálnak bizonyítékkul.

A többi között a következő munkákat végeztem:

Steffultó. (Hont m.) Oltárok ujtva, a templom festve és új gyóntató-szék.
 Léva. (Bars m.) Templom festve, egyes oltárok ujtva és 4 db. új Cherubin.
 Léva. Zárda-kápolna festése és egy új góth-stylű oltár.
 Léva. Kórház-kápolna újbóli festése és oltár ujtva.
 Selmebánya. (Hont m.) Kalvárián a keresztjáró ut, valamint az ottani templomok megujtása.
 Selmebánya. Katharina-templom részére egy új mellékoltár.
 Selmebánya. Erzsébet kápolna részére egy tölgyfából készült góth-stylű oltár.
 Selmebánya. Havi holdogasszony-templom részére egy góth-stylű oltár.
 Vihnye. (Bars m.) A fő- és 2 mellékoltár szentségtartója ujtva.
 Hont-Besenyő. (Hont m.) Két oltár és egy szószék ujtva.
 Alsó-Almás. (Hont m.) Egy új római stylű főoltár, gyóntató-szék és templom festése.
 Ipolyságh. (Hont m.) Egy Lourdi és egy Jézus szent Szíve oltár szt. sittal.
 Hosszúfalú (Nyitra m.) A templom festve és oltárok s szószék ujtva.
 Egeg. (Hont m.) Egy új Lourdi és egy Jézus szent Szíve oltár.
 Vámos-Ladány. (Bars m.) A templom festve és egy új Lourdi oltár.
 Repistye-Váralja. (Bars m.) Egy új góth-stylű oltár.

Zsarnóca. (Bars m.) Kalvária kápolnájába egy Jézus szt. Szíve oltár.
 Nagy-Szúha. (Gömör m.) Egy új Jézus sz. Szíve szobra.
 Tesmag. (Hont m.) Egy új és egy régi oltár ujtva.
 Kemence. (Hont m.) Egy oltár és szószék ujtva, a templom festve és egy új Lourdi oltár.
 Bélabánya. (Hont m.) Egy fő és két mellék új oltár és a templom festve.
 Hodrusbánya. (Hont m.) Oltárok ujtva és a szentély f. stve.
 Pozsony-Beszterce. (Pozsony m.) Egy új feltámadás.
 Garam-Rév. (Bars m.) Egy Lourdi oltár ujtva és a templom festve.
 Tővis. (Zólyom m.) Egy új szent sir.
 Zaluzsány (Gömör m.) Egy új Jézus szt. Szíve oltár.
 Dalmad. (Hont m.) Egy új főoltár, Nep. sz. János szobor és a templom festve.
 Jakabfalva. (Zólyom m.) Egy új góth stylű mellékoltár.
 Úrmény. (Nyitra m.) Egy sz. József szobor állvánnyal.
 Nagyvárad. (Bihar m.) A kórház kápolnája részére egy új főoltár.
 Magaslak. (Hont m.) Két új mellékoltár és keresztjáró ut.
 Szt. Antal. (Hont m.) Egy szent sir és egy nagy zászló.
 Aranyosmaróth. (Bars m.) Egy új Jézus szt. Szíve szobra állvánnyal.
 Szélakna. (Hont m.) Ot oltár, egy szószék ujtva és egy új szt. sir.
 Lesenye. (Hont m.) Egy új Lourdi és 1 új Natália szobor.

Szuperfoszfát,

kainit, chilisalétrom, kénsavas-káli, kénsavas-ammoniak,

— Szőlőtrágya-kompozíció —

és egyéb műtrágyaféléket elismert kitűnő minőségben ajánl a

„HUNGÁRIA“

műtrágya, kénsav és vegyi-ipar részvénytársaság

BUDAPEST, VI. Váci-körút 21.

☞ Részletes utasítások kívánatra ingyen és bérmentve. ☜